

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 516/2019-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. decembra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátkou JUDr. Ingrid Kovalčukovou, Štúrova 22, Košice, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Košice I sp. zn. 41 C 129/2015 zo 17. júna 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. augusta 2019 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 41 C 129/2015 zo 17. júna 2019. Pre úplnosť ústavný súd uvádza, že sťažovatelia síce na prvej strane ústavnej sťažnosti medzi označenými porušenými právami označujú aj základné práva a slobody podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, v petite ústavnej sťažnosti však tento článok už neuvádzajú a ani v obsahu a dôvodoch ústavnej sťažnosti už k porušeniu tohto článku ústavy neuvádzajú žiadnu argumentáciu. Vzhľadom na to, že ústavný súd je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania [§ 44 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], ústavnú sťažnosť z pohľadu čl. 20 ods. 1 ústavy ani nepreskúmaval.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že sťažovatelia boli v právnom postavení žalobcov v spore o priznanie peňažnej náhrady ostatných spoluvlastníkov spoločnej nehnuteľnosti za výlučné užívanie tejto nehnuteľnosti len jedným spoluvlastníkom a o určenie rozsahu užívania spoločnej nehnuteľnosti spoluvlastníkmi. Žaloba bola v predmetnej veci podaná vo februári 2015 a od jej podania nariadil okresný súd prvé pojednávanie na 3. máj 2018. Na prvom pojednávaní žalovaný prejavil záujem o mimosúdnu dohodu, na čo po krátkom prerušení pojednávania obe strany sporu spoločne požiadali okresný súd o odročenie pojednávania na účely rokovania o zmieri.

K mimosúdnej dohode však nedošlo. Dňa 18. septembra 2018 sa konalo ďalšie, v poradí druhé pojednávanie, kde strany oboznámili okresný súd s priebehom mimosúdnych rokovaní a právny zástupca žalovaného uviedol, že sťažovatelia ako žalobcovia neuviedli, aký je právny základ ich peňažného nároku, či je to bezdôvodné obohatenie, škoda alebo iný právny titul, a teda nemôže ani adekvátne zareagovať na žalobu žalobcov. Rozporovali aj výšku požadovanej náhrady, ktorá je podľa žalovaného nepodložená.

3. Po pojednávaní 28. novembra 2018 zaslali sťažovatelia ako žalobcovia okresnému súdu podanie, v ktorom sa komplexne vyjadrili k tvrdeniam žalovaného, ktoré predniesol na pojednávaní. Sťažovatelia tak urobili kvôli neprehľadnosti zápisnice, ako aj na účely doplnenia argumentácie. Súčasťou tohto podania bol aj návrh na zmenu žaloby v zmysle § 139 a nasl. zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“). V rámci tohto návrhu na zmenu žaloby sťažovatelia ako žalobcovia žiadali zmeniť žalobu v časti určenia rozsahu užívania spoločnej nehnuteľnosti. Sťažovatelia teda namiesto návrhu na určenie rozsahu užívania spoločnej nehnuteľnosti žiadali zrušiť a vyporiadať podielové spoluvlastníctvo k spoločnej veci. Tento návrh sťažovatelia podali s ohľadom na zjavne špekulatívne postupy žalovaného, na základe ktorých dospeli k záveru, že jediným riešením za daného stavu je požadovať zrušenie a vyporiadanie ich podielového spoluvlastníctva. Vo vzťahu k peňažnému nároku žalobu nemerili.

4. Vo veci neprebehlo žiadne iné pojednávanie. Podľa sťažovateľov okresný súd dosiaľ nevykonal žiadne dokazovanie ani výsluch strán sporu, nepristúpil ani k ustanoveniu znalca s cieľom možného rozdelenia spoločnej veci na účely užívania, hoci to sťažovatelia ako žalobcovia v žalobe navrhovali.

5. Okresný súd rozhodol o návrhu na zmenu žaloby uznesením zo 17. júna 2019 tak, že ju nepripúšťa. Okresný súd svoje rozhodnutie odôvodnil v bodoch 5 a 6 takto:

„Zmena žaloby je prejavom dispozičnej zásady, ktorá je typická pre sporové konanie a umožňuje strane modifikovať svoj žalobný návrh. Možnosť meniť žalobu však nie je absolútna a zákon ju obmedzuje najmä z dôvodov hospodárnosti a upravuje tak, aby

nedochádzalo k jej zneužívaniu. Úvaha súdu v zmysle § 143 ods. 1 CSP či výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom pre konanie o zmenenej žalobe, súvisí s predbežným hodnotením dôkazov a je výsledkom vnútorného presvedčenia súdu a jeho myšlienkového postupu.

V zmysle podanej žaloby, vymedzenej čo do rozhodujúcich skutočností a petitu žaloby, ktorým sa žalobcovia domáhajú určenia spôsobu a rozsahu užívania spoločných nehnuteľností a zaplata náhrady za výlučné užívanie spoločnej veci na základe skutkových okolností, ktoré žalobcovia vymedzili v žalobe, vychádzajúc z už vykonaného dokazovania nie je možná zmena žaloby bez zmeny skutkového vymedzenia žaloby, čo však žalobcovia neurobili. Pokiaľ sa žalobcovia rozhodli skutkové tvrdenia nezmeniť, súd dospel k záveru, že môže vychádzať iba zo skutkových tvrdení, ktoré vymedzili žalobcovia v pôvodnej žalobe, tie mu však neumožňujú vyvodit' z nich nárok, ktorého sa domáhajú žalobcovia požadovanou zmenou žaloby. Súd poznamenáva, že ani výsledky doterajšieho konania by nemohli byť podkladom pre toto konanie o zmenenej žalobe. V doterajšom konaní strany sporu mali aj mimosúdne rokovania, ktorých predmetom bolo to akým spôsobom budú spoluvlastníci užívať spoločnú nehnuteľnosť a nie zrušenie vyporiadania podielového spoluvlastníctva. Zmenená žaloba by vyžadovala ďalšie dokazovanie čo by viedlo k nehospodárnemu predĺženiu konania. Vzhľadom na zásadu hospodárnosti konania a už predtým vykonané dokazovanie súd prvej inštancie zmenu žaloby nepripustil.“

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces a rovnosť strán sťažovateľov uznesením okresného súdu o nepripustení zmeny žaloby.

7. Argumentáciu sťažovateľov možno zhrnúť takto:

a) Okresný súd nevykonal žiadne dokazovanie, preto nie je možné dokazovanie ani predbežne hodnotiť; tiež nie je jasné, aké dokazovanie má okresný súd na mysli.

b) Podľa okresného súdu zmena žaloby nie je možná bez zmeny skutkového vymedzenia žaloby, s čím sťažovatelia nesúhlasia, keďže v zásade ide o totožné skutkové okolnosti, a to správanie žalovaného vrátane správania po podaní žaloby v podobe prijímania rôznych rozhodnutí väčšinou svojich hlasov, kvôli čomu sťažovatelia odmietajú

zotrvať s ním v spoluvlastníckom vzťahu. Okresný súd pritom neuviedol, aké konkrétne skutkové okolnosti bránia pripusteniu zmeny žaloby.

c) Zmenu žaloby sťažovateľa nepovažujú za takú, ktorú by okresný súd nemohol v rámci tohto konania prejednať a rozhodnúť. V oboch prípadoch je potrebné posúdiť znalcom možnosti technického rozdelenia nehnuteľnosti, čo svedčí práve v prospech pripustenia zmeny žaloby.

d) Sťažovatelia považujú argumentáciu okresného súdu v namietanom uznesení za arbitrárnu a svojvoľnú a postup okresného súdu za narušujúci rovnosť strán, a to aj v spojení s celkovým postupom okresného súdu v tomto konaní, v ktorom nie je za takmer päť rokov súdneho konania rozhodnuté.

e) Sťažovatelia argumentujú aj tým, že za poskytnutie súdnej ochrany boli nútení zaplatiť sumu 24 000 €, a preto považujú napadnuté uznesenie za neakceptovateľné odmietnutie spravodlivosti.

8. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti žiadajú:

„Na základe uvedeného sťažovateľa žiadajú, aby Ústavný súd Slovenskej republiky svojim nálehom vyslovil, že uznesením Okresného súdu Košice I, sp. zn. 41C/129/2015 zo dňa 17.06.2019, ktorým tento súd nepripustil zmenu žaloby, boli porušené základné práva a slobody sťažovateľov garantované v čl. 46 ods. 1, v článku 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a v článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.

Ďalej sťažovatelia žiadajú Ústavný súd Slovenskej republiky, aby zrušil uznesenie Okresného súdu Košice I sp. zn. 41C/129/2015 zo dňa 17.06.2019 a vo svojom rozhodnutí, v ktorom vysloví porušenie základných práv a slobôd, zaviazal zároveň Okresný súd Košice I na povinnosť nahradiť trovy právneho zastúpenia, ktoré sťažovatelia v prípade úspechu vyčísli.“

II.

Relevantné ustanovenia právnych predpisov

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

11. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Podľa § 45 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 neustanovuje inak.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces a rovnosť strán sťažovateľov uznesením okresného súdu o nepripustení zmeny žaloby. Sťažovatelia namietali nesprávne právne posúdenie zmeny žaloby súdom prvej inštancie.

14. Vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje ústavný súd za potrebné uviesť, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (napr. I. ÚS 31/05). Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru poukazuje na to, že nie je zásadne oprávnený ani povinný preskúmať a posudzovať skutkové zistenia a právne názory všeobecných súdov, ktoré pri výklade a uplatňovaní obyčajných zákonov vytvorili skutkový a právny základ

ich rozhodnutí. Ústavný súd nepreskúmava, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav, pretože to je v právomoci opravných všeobecných súdov. Ústavnou kompetenciou ústavného súdu je v prípadoch napadnutia rozhodnutí (opatrení alebo iných zásahov) všeobecných súdov kontrola zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie právnych noriem a postupu, ktorý im predchádzal, s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Preskúmanie rozhodnutia všeobecného súdu v konaní pred ústavným súdom má opodstatnenie len v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo rozhodnutím (opatrením alebo iným zásahom) došlo k porušeniu základného práva alebo základnej slobody.

Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, čím by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (podobne aj IV. ÚS 43/04).

15. Ústavný súd teda skúmal, či sa okresný súd odchýlil od prípustného výkladu jednotlivých aplikovaných právnych predpisov alebo od judikatúry súdov vyššieho stupňa v tejto oblasti.

16. Vzhľadom na charakter, konkrétne „nemeritórnosť“ napadnutého uznesenia okresného súdu musí ústavný súd najprv priblížiť poznatok, že ústavná sťažnosť je na rozdiel od tradičných opravných prostriedkov budovaných „zdola“ skonštruovaná dodatočne – „zhora“, aby pokryla rozhodnutia a zásahy verejnej moci v ich celej šírke a rozmanitosti. Táto unikátna univerzálnosť ústavnej sťažnosti umožňuje prieskum rôznych paralelných konaní (napr. námietkové konanie), ale napríklad aj také rozhodnutie, ktorým sa vymedzuje predmet konania (II. ÚS 50/2015, II. ÚS 356/2016). Z uvedeného tiež vyplýva, že ústavný súd prispôsobuje intenzitu prieskumu typu napadnutého rozhodnutia a musí vnímať aj stav vecí v čase rozhodovania.

17. Inštitút „zmeny žaloby“ je zákonným vyvážením medzi dynamikou právneho života na jednej strane a rozumnou ochranou práva na súdnu ochranu na strane druhej, a to zvlášť žalovaného. Vývoj právnej úpravy zmeny žaloby priblížil ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 98/2018, kde uvádza, že v prvej Československej republike musel so zmenou žaloby súhlasiť žalovaný podľa slovenského (§ 188), ako aj českého (§ 235) procesného kódexu, aj keď podľa českého kódexu mohol súd pripustiť zmenu aj proti vôli žalovaného, ak by to neskomplikovalo konanie (porov. HORA, V. *Civilní řád soudní na Slovensku: (vybrané části z uher. civ. ř. s. čl. zák. I. 1911) se zřetelem k civ. ř. s. v zemích českých a pracím sjednocovacím*. Bratislava : Právnická jednota na Slovensku, 1922, s. 130.). Rovnako bola zakázaná zmena žaloby v odvolacom konaní.

18. Civilný sporový poriadok vymedzuje dôvody, keď súd zmenu žaloby nepripustí, a to (i) ak by výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom na konanie o zmenenej žalobe (§ 143 ods. 1 CSP) a (ii) ak by na konanie o zmenenej žalobe bol vecne alebo kauzálny príslušný iný súd (§ 143 ods. 2 CSP). Pre posudzovanie zmeny žaloby v prípade sťažovateľov bolo relevantné len prvé kritérium. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že súčasný inštitút zmeny žaloby pripúšťa istú, možno až prílišnú flexibilitu nášho civilného procesného práva, pretože je v rukách súdu na základe otvoreného kritéria doterajších výsledkov konania. Z kritéria dostatočnosti výsledkov doterajšieho konania jasne vyplýva značný priestor súdu a nenáročnosť zmeny žaloby (II. ÚS 98/2018). Tento priestor poskytuje súdu práve Civilný sporový poriadok.

19. Zmena žaloby je prejavom dispozičnej zásady a zákon ju obmedzuje najmä z dôvodov hospodárnosti a upravuje tak, aby nedochádzalo k jej zneužívaniu. Ústavný súd sa v tejto súvislosti už vyjadril, že súd musí mať na zreteli pri zmene žaloby aj to, že jej nesprávnou kvalifikáciou môže zásadne ovplyvniť procesné postavenie navrhovateľa (žalobcu), napr. z hľadiska rizika premlčania nároku pri nutnosti podať modifikovanú žalobu opätovne (I. ÚS 472/2014). Ústavný súd v inom svojom rozhodnutí tiež uviedol, že žalobca môže svoje upravené nároky uplatniť v novej žalobe s tým, že prípadná premlčacia lehota mohla spočívať v skoršom konaní. Rozhodnutie o zmene žaloby by tak

mohlo byť predmetom kasačného rozhodnutia ústavného súdu len vo výnimočných prípadoch (II. ÚS 98/2018).

20. Možno teda uzavrieť, že jedným z hraničných kritérií aj v kontexte porušovania práva na spravodlivý proces je, či súd nepripustením zmeny žaloby zabránil sťažovateľovi v uplatnení jeho práva na súde alebo či ho zhoršil. Pri posudzovaní je relevantný aj stav konania v posudzovanej veci.

21. V predmetnej veci prebehli dve pojednávania a prvé pojednanie 3. mája 2018 bolo odročené na návrh obidvoch strán na účely mimosúdneho vyriešenia veci. Mimosúdne rokovania boli neúspešné a sprevádzané rôznymi nedorozumeniami medzi spoluvlastníkmi. Dňa 18. septembra 2019 sa konalo ďalšie pojednanie, na ktorom strany informovali okresný súd o výsledku mimosúdnych rokovaní, ďalej právny zástupca žalovaného uviedol, že sťažovatelia ako žalobcovia neuviedli právny základ žaloby a že nie je jasné, z akého právneho titulu žiadajú požadovanú sumu okresným súdom priznať. Podľa tvrdení sťažovateľov sa na pojednávani nevykonalo žiadne dokazovanie. Následne aj vzhľadom na doterajší stav konania a vzájomné negatívne vzťahy medzi sporovými stranami sťažovatelia v rámci podania z 28. novembra 2019 navrhli zmenu žaloby. K tomuto návrhu sťažovatelia pristúpili z dôvodu, že vzťahy spoluvlastníkov nie sú dobré a názory na užívanie veci sú protichodné, sťažovatelia považujú sa najvhodnejšie za danej situácie, aby okresný súd ich spoluvlastnícky vzťah zrušil a spoluvlastnícke vzťahy vysporiadal. Okresný súd zmenu žaloby nepripustil. Ústavný súd opätovne uvádza, že okresný súd má v tejto súvislosti pomerne široké diskrečné oprávnenie, je povinný zaoberať sa podaniami strán, navrhnutými dôkazmi, ako aj prednesmi strán na pojednávani. Súď pritom už aj v tejto fáze svojím spôsobom hodnotí a predbežne právne posudzuje to, čo vyplýva zo spisu. Koniec koncov, súď uvádza predbežné právne posúdenie už po prednesoch strán (§ 181 ods. 2 CSP), t. j. ešte pred vykonaním dokazovania. Predbežná právna úvaha súdu týkajúca sa stavu konania je teda prípustná. Je pritom v zásade nepodstatné, či táto úvaha súdu je alebo nie je viazaná na výsledky dokazovania. Relevantné sú „výsledky doterajšieho konania“ (§ 143 ods. 1 CSP). Ústavný súď nevyklučuje, že okresný súď mohol v tejto veci

rozhodnúť aj inak, ústavný súd však môže skúmať len to, či je rozhodnutie okresného súdu ústavne udržateľné.

22. V uvedenom spore majú sťažovatelia vždy možnosť domáhať sa zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva, ide o právo, ktoré môžu na súde uplatniť kedykoľvek, keďže nepodlieha premlčaniu, a to v novom konaní.

23. V tejto súvislosti ústavný súd dáva do pozornosti, že v predmetnej veci išlo o konanie o dvoch samostatných nárokoch, jednak o nároku na určenie rozsahu užívania nehnuteľnosti a jednak o nároku na náhradu za užívanie nehnuteľnosti. Súdny poplatok vo výške 24 000 € bol uhradený z veľkej časti za konanie o náhradu za užívanie nehnuteľnosti. Sťažovatelia sami uvádzajú v podaní s názvom „*Vyjadrenie k doterajšiemu priebehu konania, Zmena žaloby a Návrh na nariadenie neodkladného opatrenia*“ z 28. novembra 2018, že okresný súd nesprávne za základ súdneho poplatku považoval 5-násobok ročného plnenia pri mesačnej sume plnenia 11 200 €. Sťažovatelia ako žalobcovia preto žalobu zmenili tak, že namiesto konkrétnej sumy nahradili tento číselný údaj slovným vyjadrením „*v sume náhrady určenej súdom*“. Ak aj sťažovatelia argumentujú tým, že už za súdne konanie uhradili poplatok vo výške 24 000 €, nejde o argument relevantný pre tento uplatnený nárok, teda pre nárok na určenie rozsahu užívania spoločnej veci a jeho následnú zmenu. V konaní ide o dva samostatné nároky, avšak uplatnené v jednom súdnom konaní.

24. Z už citovaného § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom

prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. II. ÚS 399/2010, IV. ÚS 51/2011).

25. Pri predbežnom prerokovaní tejto ústavnej sťažnosti ústavný súd nezistil taký postup všeobecných súdov, ktorý by mohol znamenať zásah do základných práv a slobôd sťažovateľov, ktoré im priznáva ústava alebo dohovor. Ústavný súd konštatuje, že podstata námietok sťažovateľov vo vzťahu k namietanému uzneseniu sa týka nesprávneho právneho posúdenia procesnoprávnej normy, ktorá hovorí o predpokladoch, keď súd nepripustí zmenu žaloby (§ 143 ods. 1 CSP). Ústavný súd sa domnieva, že rozhodnutie okresného súdu, aj keby bolo nesprávne, nemá takú intenzitu, že by znamenala zásah do práva sťažovateľov na spravodlivý proces alebo na ich rovnosť pred súdom. Sťažovateľom nebolo znemožnené, aby sa domáhali zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva na súde, bolo im znemožnené iba to, aby sa tohto práva domáhali v tomto konkrétnom konaní.

26. Ústavný súd v namietanom uznesení nezistil taký výklad zákonných predpisov rozhodných pre vec samotnú, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a s právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podľa názoru ústavného súdu nedošlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ako to sťažovatelia tvrdia vo svojej ústavnej sťažnosti. Závery, ku ktorým všeobecný súd dospel, nemožno označiť za svojvoľné (arbitrárne) alebo zjavne neodôvodnené. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s právnym názorom okresného súdu nestotožňujú, nestačí na prijatie záveru o zjavnej arbitrárnosti napadnutého uznesenia.

27. Ústavný súd v namietanom uznesení nezistil ani taký výklad zákonných predpisov rozhodných pre vec samotnú, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné so základným právom podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a s právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podľa názoru ústavného súdu nedošlo k porušeniu zásady rovnosti, ako to sťažovatelia tvrdia vo svojej ústavnej sťažnosti. Zásada rovnosti strán v civilnom procese sa prejavuje vytváraním rovnakých procesných podmienok a procesného postavenia subjektov, o ktorých právach a povinnostiach rozhoduje súd. Okresný súd svojím postupom neuprel

sťažovateľom žiadne právo a nijako ich neznevýhodnil. To, že rozhodnutie spravidla vyznieva v neprospech jednej zo strán, nemôže byť zásahom do rovnosti strán, ale ide o prirodzený výsledok sporového konania.

28. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že sa naďalej stavia kriticky k nepripusteniu odvolania proti uzneseniu o zmene žaloby [pozri aj poznámku k sp. zn. I. ÚS 472/2014 (publikované v ZSP 24/2016): «... ide o absurdný stav, keď procesný predpis nerozumné zužuje priestor pre opravné prostriedky [v danom prípade § 202 ods. 3 písm. f) OSP (teraz § 355 ods. 2 v spojení s § 357 CSP – pozn. autorky)] v rámci všeobecného súdnictva, ktorými sa presadzuje hospodárnosť, racionálnosť a spravodlivosť konania, a na druhej strane sa tak nutne a neobmedzene zahlcuje ústavný súd týmto typom konania tak, ako to bolo aj v tejto veci.

Tento prípad odhaľuje aj „úradnícky výkon“ súdnictva veľkej väčšiny sudcov Slovenskej republiky, ktorí sa odmietajú zaoberať materiálnym predmetom sporu v celej jeho šírke a ktorí hľadajú v každej veci také východisko, ktoré im umožní veci sa „zbaviť“ či aspoň ju odmietnuť iba z formálnych (procesných) dôvodov bez ohľadu na to, že sa týmto postupom konanie nielen predlžuje, ale aj rozmnožuje o ďalšie spory, a tak sa všeobecný súd zaťažuje o ďalšie zbytočné materiálne, finančné, časové výdaje, čo sa mu potom spätne vracia v názore spoločnosti, že sudcovia už nie sú schopní ani ochotní v primeranom čase a kvalite meritórne rozhodnúť vo všetkých tých veciach, ktoré sa dostali na súd, ňou akceptovaným spôsobom.

Treba si uvedomiť, že žiaden proces nemôže byť samoúčelný, ale vždy musí sledovať dosiahnutie vzniku, zmeny či zániku hmotných práv a povinností fyzických a právnických osôb. Preto aj podľa nášho názoru, pripustenie či nepripustenie zmeny žaloby nie je a nemôže byť na ľubovôli súdu, ale v prípade splnenia zákonných predpokladov (výsledky doterajšieho konania môžu byť podkladom pre rozhodovanie o zmenenom návrhu, či tu dokonca žiadne výsledky konania doteraz nie sú) súd zmenu žaloby svojím uznesením musí pripustiť.

... Dúfame, že zákonodarca pri rekonštrukcii OSP, odvolanie proti rozhodnutiu o nepripustení zmeny žaloby navrhovateľovi umožní podať. »].

29. Priestor na preskúmanie rozhodnutí a právneho posúdenia rozhodnutia o nepripustení zmeny žaloby ústavným súdom je nepochybne oveľa užší, preto prieskum rozhodnutí všeobecných súdov v inštančnom postupe sa javí, a to aj v tomto prípade, ako vhodnejší prostriedok nápravy a zjednocovania právnych názorov všeobecných súdov.

30. Na základe uvedeného ústavný súd argumentáciu sťažovateľov nevyhodnotil ako spôsobilú spochybniť ústavnú udržateľnosť záveru okresného súdu. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

31. Ústavný súd preto dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutými rozhodnutiami a obsahom základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení.

32. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e: Proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2019

Jana Baricová
predsedníčka senátu